

**ҚОНУНИ
ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН
ДАР БОРАИ ВАРЗИШИ КЎДАКОН ВА НАВРАСОН**

Дар бораи варзиши кӯдакон ва наврасон

**(Ахбори Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон соли 2003, №8, мод.451; соли 2009, № 3 мод. 95,
ҚҶТ аз 22.07.2013с. №1005)**

Маҷлиси намояндагон қабул намуд – 30 апрели соли 2003
Маҷлиси миллӣ қонибдорӣ намуд – 16 июли соли 2003

Қонуни мазкур асосҳои ташкилӣ, ҳуқуқӣ, молиявӣ ва сиёсати давлатиро дар соҳаи варзиши кӯдакон ва наврасон муайян менамояд. (ҚҶТ аз 22.07.2013с. №1005)

БОБИ 1. МУҚАРРАРОТИ УМУМӢ

Моддаи 1. Мафҳумҳои асосӣ

Дар Қонуни мазкур мафҳумҳои асосии зерин истифода мешаванд:

тарбияи ҷисмонии кӯдакон ва наврасон - раванди тарбия ва таълим барои омода намудани инсон ба хизмати ҷомеа, давлат, фаъолияти самарабахш, нигоҳдорӣ ва таълими наслҳои нав бо мақсади таъмини саломатии кӯдакону наврасон ва тақмили доимии тарбияи ахлоқӣ, маънавӣ, ақлонӣ ва эстетикӣ шахс, ки тибқи санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон амалӣ мегардад;

-варзиши кӯдакон ва наврасон –баҳши таркибии тарбияи ҷисмонӣ, ки таърихан ҳамчун фаъолияти мусобиқаӣ ва таҷрибаи махсуси омодагии варзишгарони ҷавон ба мусобиқаҳои варзишӣ шакл гирифтааст;

-раванди таълим ва машқ – машғулиятҳои таълимӣ ва машқдихӣ, ки барои омӯзондан ва тақмил додани маҳорати варзишӣ ва омодагии варзишгарон ҷиҳати ширкати онҳо дар мусобиқаҳои варзишӣ ба роҳ монда мешаванд;

-варзишгари наврас – шахси то синни 18, ки ба таври доимӣ ба варзиш машғул буда, дар мусобиқаҳои варзишӣ иштирок мекунад;

-муассисаҳои таълимии равиши варзишӣ –муассисаҳои таҳсилоти иловагӣ ё касбӣ, ки равиши асосии фаъолияти онҳо омода кардани варзишгарон, мураббӣён ва дигар мутахассисони варзиши касбӣ ва ғайрикасбӣ мебошад;

- муассисаҳои таълимии таҳсилоти иловагии варзишӣ - мактабҳои варзишии кӯдакон ва наврасон, мактабҳои махсуси захираҳои олимпии кӯдакон ва наврасон, клубҳои варзишии кӯдакон ва наврасон, клубҳои тарбияи ҷисмонӣ варзишии маҳалли зист, клубҳои тарбияи ҷисмонӣ варзишии маълубон, варзишгоҳҳои кӯдакона, муассисаҳои солимгардонӣ, мактабҳои маҳорати баланди варзишӣ, марказҳои омодагии олимпӣ; (ҚҶТ аз 22.07.2013с. №1005)

-иттиҳодияҳои ҷамъиятии варзишӣ –клубҳои варзишӣ, коллективҳои тарбияи ҷисмонӣ, сексияҳои варзишию туристӣ ва варзишию солимгардонӣ; (

системаи тарбияи ҷисмонӣ - маҷмӯи раванди таълимию машқдихӣ аз рӯи барномаҳо ва стандартҳои давлатии таълими сатҳу самтҳои гуногун, шабакаи муассисаҳои амаликунанда новобаста ба шаклҳои ташкилию ҳуқуқии онҳо.

Моддаи 2. Қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи варзиши кӯдакон ва наврасон

Қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи варзиши кӯдакон ва наврасон ба Конститутсияи (Сарқонуни) Ҷумҳурии Тоҷикистон асос ёфта, аз ҳамин Қонун, дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон, инчунин санадҳои ҳуқуқии байналмилалӣ, ки Ҷумҳурии Тоҷикистон онҳоро эътироф кардааст, иборат мебошад.

Моддаи 3. Низомии тарбияи ҷисмонӣ барои кӯдакон ва наврасон

Низомии тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш ташкил ва гузаронидани мусобиқаҳо ва дигар чорабиниҳои варзишии кӯдакон ва наврасонро дар муассисаҳои таълимӣ, муассисаҳои таълими таҳсилоти иловагӣ, маҳалли зист, инчунин иштироки кӯдакон ва наврасонро дар чемпионатҳо ва мусобиқаҳои байналмилалӣ варзишӣ пешбинӣ менамояд. (ҚҶТ аз 22.07.2013с. №1005)

Дар низомии тарбияи ҷисмонӣ метавонанд мактабҳои варзишии кӯдакон ва наврасон, клубҳои варзишии кӯдакон ва наврасон, мактабҳои маҳорати баланди варзишӣ, муассисаҳои таълими тайёр кардани мутахассисони тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш, муассисаҳои илмию таҳқиқотӣ, муассисаҳои варзишию тиббӣ, бюроҳои конструкторӣ, корхонаҳои истеҳсоли таҷҳизот ва либоси варзишӣ, сохтмонҳои варзишӣ, иттиҳодияҳои ҷамъиятии варзишӣ ва дигар ташкилоту муассисаҳое, ки ҳадафи онҳо тарбияи ҷисмонии кӯдакон ва наврасон мебошад, таъсис дода шаванд.

Низоми тарбияи ҷисмонӣ таълими ҳатмин тарбияи ҷисмониро дар муассисаҳои томактабӣ, муассисаҳои таълимии таҳсилоти миёнаи умумӣ, ибтидоии касбӣ, миёнаи касбӣ ва олии касбӣ, ки барои пайдо кардани малака ҷиҳати таҳкими саломатӣ, тақвияти инкишофи ҷисмонӣ, ҳамчунин тақвими додан ва боло бурдани сатҳи варзиши кӯдакон ва наврасон зарур аст, дар бар мегирад.

Кӯдакони дорои камбуди ҷисмонӣ ва ё кӯдаконе, ки бо сабабҳои гуногун мушкilotи муайяни ҷисмонӣ эҳсос мекунанд, дар муассисаҳои таълими ва ё дар муассисаҳои махсуси маъёбон ба таълим ҷалб карда мешаванд. (ҚҶТ аз 26.03.09, №502)

Муассисаҳои варзишии кӯдакон ва наврасон давлатӣ ва ғайридавлатӣ шуда метавонанд.

Боби 2. Ташкили тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш барои кӯдакон ва наврасон (ҚҶТ аз 26.03.09, №502)

Моддаи 3¹. Сиёсати давлатӣ дар соҳаи варзиши кӯдакон ва наврасон.

Сиёсати давлатӣ дар соҳаи варзиши кӯдакон ва наврасон барои ноил шудан ба ҳадафҳои стратегии муайян ва ҳалли вазифаҳои дорои аҳамияти давлатӣ ва умумибашарӣ равона гардида, он ба воситаи қонунҳо, барномаҳои давлатӣ, қарорҳои Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон, қарордодҳои байналмилалӣ ва санадҳои дигар, ҳамчунин бо роҳи ҷалби созмонҳо ва ҳаракатҳои ҷамъиятӣ амалӣ карда мешавад.

Принсипҳои асосии сиёсати давлатӣ дар соҳаи варзиши кӯдакон ва наврасон иборатанд аз:

- дастрасии кӯдакон ва наврасон ба машғулиятҳои варзишӣ дар муассисаҳои таълими, муассисаҳои таълимии иловагии варзишӣ, новобаста ба шакли ташкилию ҳуқуқии онҳо;
- ҳифз ва таҳкими саломатии кӯдакон ва наврасон;
- тарбияи масъулияти шаҳрвандӣ ва ватандӯстии варзишгарони наврас;
- рушд, тақвими ва ҳифзи системаи варзиши кӯдакон ва наврасон, ташкили бунгоҳҳои (лагерҳои) варзишӣ, варзишию туристӣ ва варзишию солимгардонӣ;
- нигоҳдории объектҳои варзишию солимгардонӣ, таълими ва дигар объектҳои варзишии молияи давлатӣ;
- рушд ва тақвими системаи таъминоти тиббии варзишгарони наврас;
- ташкили шароити мусоид ҷиҳати рушди шабакаи клубҳои тарбияи ҷисмонӣ ва варзишӣ ва варзишию техникаи барои кӯдакон ва наврасон;
- ташкили шароит ва фароҳам овардани имконот барои омода кардани варзишгарони дараҷаи олии. (ҚҶТ аз 26.03.09, №502)

Моддаи 4. Тарбияи ҷисмонӣ дар муассисаҳои томактабӣ

Бо назардошти талабот ва имконияти кӯдакони синни томактабӣ барномаҳои тарбияи ҷисмонӣ дар шаклҳои зерин иҷро мегарданд:

- таълими ибтидоӣ ва ташаккули талаботи кӯдакон ба тақвими ҷисмонӣ ва тарзи зиндагии солим дар ҷараёни дохил намудан ба барномаи тарбиявии муассисаҳои томактабӣ дарсҳои **ройгон** мутобиқи барномаҳои таълими;
- мақомоти маҳаллии идоракунии соҳаҳои маориф ва тандурустӣ ҳуқуқ доранд дар муассисаҳои давлатии томактабӣ аз ҳисоби маблағҳои буҷети маҳаллӣ машғулиятҳои иловагии таълими ва ғайритаълимии тарбияи ҷисмонӣ ва варзишӣ гузаронанд.

Моддаи 5. Тарбияи ҷисмонӣ дар муассисаҳои таълими таҳсилоти миёнаи умумӣ, ибтидоии касбӣ ва миёнаи касбӣ

Муассисаҳои таълими таҳсилоти миёнаи умумӣ, ибтидоии касбӣ ва миёнаи касбӣ бо назардошти шароити маҳал ва завқи хонандагон шаклҳои **машғулиятҳои** тарбияи ҷисмонӣ ва андозаи ҳаракати ғайриомеаҳои онҳо, воситаҳо ва методҳои тарбияи ҷисмонӣ, намудҳои варзиш ва давомнокии дарсҳоро, ки аз ду соат дар як ҳафта кам набояд, дар асоси барномаҳои **давлатии таълим** ва меъёрҳои тайёрии ҷисмонӣ мустақилона муайян мекунанд. ҳамчунин кори берун аз дарси тарбияи ҷисмонӣ ва варзишро бо ҷалби муассисаҳои **беруназмактабӣ** ва иттиҳодияҳои ҷамъиятии самти тарбияи ҷисмонӣ солимгардонӣ ва **варзишидошта** анҷом медиҳанд.

Муассисаҳои таълими таҳсилоти миёнаи умумӣ, ибтидоии касбӣ ва миёнаи касбӣ сола на камтар аз як маротиба санҷиши тайёрии ҷисмониро мутобиқи меъёрҳои муқарраршудаи давлатӣ барои кӯдакон ва наврасон мегузаронанд. Дар ҷамъбасти соли хониш ба ҳар хонанда аз тайёрии ҷисмонӣ ӯ баҳо гузошта мешавад.

Муассисаҳои таълими таҳсилоти миёнаи умумӣ, ибтидоии касбӣ ва миёнаи касбӣ, сохторҳои маҳаллии мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш дар якҷоягӣ бо мақомоти маҳаллии идоракунии маориф ва созмонҳои ҷамъиятӣ оид ба намудҳои варзиш мусобиқаҳо ташкил медиҳанд ва озмунҳои тайёрии ҷисмонӣ кӯдакон ва наврасонро **баргузир менамоянд**.

Моддаи 6. Тарбияи ҷисмонӣ ва офияти кӯдакон ва наврасони маъҷуб

Ҷалби маъҷубон ба машғулиятҳои тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш шартӣ ҳатмии офият ва мутобиқгардонии онҳо буда, тавассути афзудани ҳаракати фаъолона барқарор кардани фаъолияти бадан ва ташкили истироҳати солими онҳо дар вақти ҳолӣ равона мегардад.

Машғулиятҳои тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш дар низоми офияти доимии маъҷубон, таъмини методӣ, тиббӣ ва назорати тиббӣ аз ҷониби муассисаҳои таълимӣ, муассисаҳои нигоҳдории тандурустӣ, ҳифзи иҷтимоӣ ва сохторҳои мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш созмон дода мешаванд. (ҚҶТ аз 26.03.09, №502)

Муассисаҳои таълимии таҳсилоти миёнаи умумӣ, сохторҳои маҳаллии мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш дар якҷоягӣ бо ташкилотҳои ҷамъиятии маъҷубон ва иттиҳодияҳои ҷамъиятии самти варзишидошта гузаронидани чорабиниҳои ҷисмониву солимгардонӣ ва варзишӣ, тайёри ва фиристодани варзишгарони маъҷубро ба мусобиқаҳои байналмилалӣ ва варзишӣ ва Бозиҳои паралимпӣ таъмин менамоянд.

Моддаи 7. Тарбияи ҷисмонӣ дар қароргоҳҳои солимгардонӣ ва муассисаҳои санаторию истироҳатӣ

Мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ, роҳбарони субъектҳои тамоми шаклҳои хоҷагӣ, ки қароргоҳҳои солимгардонӣ ва муассисаҳои санаторию истироҳатӣ дар ихтиёрашон мебошанд, барои ташкил ва гузаронидани корҳои ҷисмониву солимгардонӣ ва варзишӣ барои кӯдакон ва наврасон шароити зарурӣ ба вуҷуд меоранд. Дар қароргоҳҳои солимгардонӣ ва муассисаҳои санаторию истироҳатӣ машғулиятҳои варзиширо дар сатҳи баланд таъмин мекунанд. Дар гурӯҳҳои солимгардонӣ варзишӣ дар тартиби рӯзи машғулиятҳои варзишӣ барои таълими шиноварӣ ва азхуд кардани меъёрҳои муайяншудаи варзишӣ шароит фароҳам меоранд.

Мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ, муаллимон ва ташкилотчиёни тарбияи ҷисмониро интихоб ва тасдиқ менамоянд, омӯзиши онҳоро ташкил мекунанд.

Маъмурияти муассисаҳои санаторию истироҳатӣ, хонаҳои истироҳат, базаҳои туристӣ барои дар ҷараёни муолиҷа ва истироҳат истифода бурдани машқҳои тарбияи ҷисмонӣ шароит муҳайё сохта, чорабиниҳои варзишию оммавӣ ва мусобиқаҳои ташкил менамоянд.

Моддаи 8. Тарбияи ҷисмонӣ дар ҷои истиқомат

Ба вуҷуд овардани шароит барои машғул шудан ба тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш дар ҷои истиқомати кӯдакон ва наврасон, инчунин дар ҷойҳои истироҳати оммавӣ аз тарафи **мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ** амалӣ мегардад.

Сохторҳои маҳаллии мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш дар якҷоягӣ бо мақомоти хоҷагии манзилию коммуналӣ, роҳбарони субъектҳои хоҷагидорӣ ҳамаи шаклҳои моликият ба **мақомоти худидоракунии шаҳрак ва деҳот** дар ташкили корҳои тарбияи ҷисмониву ҳаёти ва солимгардонӣ, тарғиби тарзи зиндагии солим ёри мерасонанд.

Моддаи 9. Тайёрии ҷисмонии шаҳрвандони синну соли то даъватшаванда ва даъватшаванда ба хизмати ҳарбӣ

Тайёрии ҷисмонии ҷавонони синну соли то даъватшаванда ва даъватшаванда ба хизмати ҳарбӣ дар муассисаҳои таълимии таҳсилоти миёнаи умумӣ, **ибтидоии касбӣ ва миёнаи касбӣ**, инчунин дар нуқтаҳои таълими тайёрии ибтидоии ҳарбӣ, ки аз ҷониби **мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ** барои якҷанд ташкилот, новобаста ба тобеияти **идоравии** онҳо, мутобиқи барномаҳо ва меъёрҳои давлатӣ ташкил карда шудаанд, гузаронда мешавад.

Роҳбарии тайёрии ҷисмонии ҷавонон ба хизмати ҳарбӣ ва назорати тайёрии онҳоро **мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ дар якҷоягӣ бо мақомоти маҳаллии идоракунии маориф ва сохторҳои маҳаллии мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш** амалӣ месозанд.

Моддаи 10. Мактабҳои варзишии кӯдакону наврасон ва мактабҳои махсуси захираҳои олимпии кӯдакон ва наврасон

Машғулиятҳои варзишии кӯдакон ва наврасон, ки азхудкунии дониш, маҳорат ва малакаҳоро дар шаклҳои муайяни варзишӣ таъмин менамояд, таҳти роҳбарии мураббӣ (тренерҳо) дар мактабҳои варзиши кӯдакон ва наврасон гузаронда мешаванд.

МАКТАБҲОИ ВАРЗИШИИ КУДАКОН ВА НАВРАСОН мутобиқи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон ва ҳамин қонун ҳамчун **муассисаҳои таълимии таҳсилоти иловагӣ** таъсис дода мешавад ва фаъолият менамояд.

МАКТАБҲОИ ВАРЗИШИИ КУДАКОН ВА НАВРАСОН новобаста аз шакли моликият фаъолияти худро мутобиқи барномаҳо ва меъёрҳои, ки аз тарафи **мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш** тасдиқ гардидааст, амалӣ месозанд.

Мактабҳои махсуси захираҳои олимпии кӯдакон ва наврасон, ки мақсади тайёр намудани наврасони дараҷаи мувофиқро доранд, маҳорат ва камолоти варзишии онҳоро барои дастаҳои яккачини мамлакат баланд мебардоранд.

МАКТАБҲОИ МАХСУСИ ЗАХИРАИ ОЛИМПИИ КУДАКОН ВА НАВРАСОН дар асоси ҚАРОРИ мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш мутобиқи пешниҳоди федератсияҳои варзиши оид ба намудҳои варзиш таъсис дода мешаванд ва дар ихтиёри сохторҳои маҳаллии мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш қарор мегиранд. (ҚЧТ аз 26.03.09, №502)

Идоракунии мактабҳои варзишии кудакон ва наврасон ва мактабҳои махсуси захираи олимпии кудакон ва наврасон мутобиқи қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон ва оинномаҳои онҳо амалӣ мешавад.

Идоракунии мактабҳои варзишии кудакон ва наврасон ва мактабҳои махсуси захираи олимпии кудакон ва наврасон дар асоси принципҳои яккасардорӣ ва худидоракунии ба роҳ монда мешавад.

Шаклҳои худидоракунии мактабҳои варзишии кудакон ва наврасон ва мактабҳои махсуси захираи олимпии кудакон ва наврасон маҷлиси умумӣ, шӯрои омӯзгорон ва ғайраҳо мебошанд. Тартиби интихоби мақомоти худидоркунӣ, ваколатҳои онҳоро оиннома муайян мекунад.

Моддаи 11. Иттиҳодияҳои ҷамъиятии варзишии кӯдакон ва наврасон

Шахсоне, ки ба синни 8-солагӣ расидаанд, аъзо ва иштирокчиҳои иттиҳодияҳои ҷамъиятии варзишии кӯдакон шуда метавонанд.

Шахсоне, ки ба синни 14-солагӣ расидаанд, аъзо ва иштирокчиҳои иттиҳодияҳои ҷамъиятҳои варзишии наврасон шуда метавонанд.

Иттиҳодияи ҷамъиятии варзишии кӯдакон ва наврасон дар ҳолате соҳиби ҳуқуқи шахси ҳуқуқӣ мешавад, ки агар дар ҳайати роҳбарияти ин иттиҳодия на кам аз се нафар шахсони ҳаҷдаҳсола шомил бошанд.

Иттиҳодияҳои ҷамъиятии кӯдакон ва наврасон дар фаъолияти худ санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон ва оинномаҳоеро, ки дар маҷлисиҳои умумӣ (конференсияҳо, анҷуманҳо ва ғайра) тасдиқ шудаанд, ба роҳбарӣ мегиранд.

Моддаи 12. Фаъолияти тренерию омӯзгорӣ бо кӯдакон ва наврасон

Ба фаъолияти касбии тренерию омӯзгории кӯдакон ва наврасон шахсоне иҷозат дода мешаванд, ки дорои ҳуҷҷати расмӣ муқарраршудаи ихтисоси “Тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш”-и аз тарафи муассисаи таълимии давлатӣ додашуда ва аз аттестатсия гузашта бошанд.

Моддаи 13. Унвонҳо ва дараҷаҳои варзишӣ

Ба кӯдакон ва наврасоне, ки дар намудҳои алоҳидаи варзиш, инчунин дар ҳайати дастаҳо оид ба навъҳои ҷудоғонаи варзиш натиҷаҳои баланд ба даст овардаанд, аз тарафи мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш ва сохторҳои маҳаллии он унвонҳо ва дараҷаҳои варзишӣ дода мешаванд.

Унвонҳои варзишӣ ва дараҷаҳои варзишӣ танҳо дар ҳудуди Ҷумҳурии Тоҷикистон эътибор доранд.

Ба ҷавонон ва духтароне, ки тайёрии махсусро гузаштаанд ва дар кори доварӣ иштирок кардаанд, унвонҳои “Довари варзиш”, “Довари ҷавон” дода мешавад.

Моддаи 14. ҳуҷҷати варзишгар

Ба кӯдакон ва наврасоне, ки меъёрҳои дараҷавӣ ва ё меъёрҳои унвонҳои варзиширо иҷро кардаанд, ҳуҷҷати дараҷаи варзишӣ ва ё унвони варзишии дахлдор дода мешавад.

Ҳуҷҷати оид ба дараҷаи варзишӣ ва унвони варзиширо мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш ва ё бо супориши вай муассисаҳои таълимӣ, иттиҳодияҳои ҷамъиятии кӯдакон ва наврасон, ки аккредитатсияи давлатӣ доранд медиҳанд.

Моддаи 14¹. Талабот ва таъминоти тиббӣ дар соҳаи варзишии кӯдакон ва наврасон

Ба машғулиятҳои варзишӣ кӯдакон ва наврасоне ҷалб карда мешаванд, ки дар муассисаҳои тиббӣ, новобаста ба шакли моликиятшон, аз муоинаи тиббӣ гузаштаанд ва аз рӯи нишондиҳандаҳои вазъи саломатиашон барои машғул шудан ба варзиш ҳуҷҷатҳои зарурии тиббиро пешниҳод намудаанд.

Мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи тандурустӣ якҷоя бо мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш, мақомоти маҳаллии ҳокимияти давлатӣ марказҳои солимгардонӣ ва варзиши тиббӣ, марказҳои ташхисию машваратиро таъсис дода, онҳоро бо таҷҳизоти зарурӣ мучахҳаз мегардонанд.

Муассисони муассисаҳои варзишии кӯдакон ва наврасон барои расонидани кӯмаки аввалияи тиббӣ ба кӯдакон ва наврасоне, ки дар ин муассисаҳо ба варзиш машғуланд, шароит фароҳам меоранд. (ҚЧТ аз 22.07.2013с. №1005)

БОБИ 3. МАБЛАҒГУЗОРӢ ВА ЗАМИНАИ МОДДИЮ ТЕХНИКИИ МУАССИСАҲОИ ВАРЗИШИИ КӢДАКОН ВА НАВРАСОН

Моддаи 15. Манбаъҳои маблағгузорию муассисаҳои варзишии кӯдакон ва наврасон

Манбаи асосии маблағгузорию муассисаҳои тарбияи ҷисмонӣ ва варзишии кӯдакон ва наврасон буҷети давлатӣ ба шумор меравад.

Манбаъҳои иловагии маблағгузорию муассисаҳои варзишии кӯдакон ва наврасон инҳо шуда метавонанд:

- маблағи корхонаҳо, муассисаҳо ва дигар ташкилотҳо, шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ, аз ҷумла шахсони воқеӣ ва ҳуқуқии хориҷӣ;

- воситаҳои пулие, ки дар натиҷаи амалинамоии фаъолияти тарбияи ҷисмонӣ варзишӣ, машваратӣ, илмӣ-тадқиқотӣ ва дигар фаъолият, ки қонунгузорию Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян намудааст, ба даст оварда шудаанд;

- маблағҳои эҳсонкорӣ;

- манбаъҳои дигаре, ки қонунгузорию Ҷумҳурии Тоҷикистон манъ накардааст. (ҚҶТ аз 22.07.2013с. №1005)

- маблағҳои ташкилотҳо, иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ, ҳазинаҳо ва шахрвандони хориҷӣ, шахсони алоҳида, ки таъсискунонда ва ё яке аз муассисон ба ҳисоб мераванд;

- маблағҳои худӣ, аз ҷумла асбобӣ, ки дар натиҷаи фаъолияти тарбияи ҷисмонӣ варзишӣ, машваратӣ, илмӣ-тадқиқотӣ, интишорӣ, истеҳсолӣ ва ғайра, ки қонунгузорию Ҷумҳурии Тоҷикистон манъ накардааст, ворид шудаанд;

- маблағҳои, ки бегаразона аз тарафи корхонаҳо, ташкилотҳо, ҳазинаҳои ҷамъиятӣ, шахсони алоҳида ва сарпарастҳои дигар гузаронда шудаанд;

- манбаъҳои дигаре, ки қонунгузорию Ҷумҳурии Тоҷикистон манъ накардааст.

Моддаи 16. Фаъолияти муздноки муассисаҳои давлатии варзишии кӯдакон ва наврасон
Муассисаҳои давлатии варзишии кӯдакон ва наврасон метавонанд аз ҳисоби хизматрасонии музднок, ки берун аз барномаҳои асосии таълимӣ амалӣ карда мешаванд, даромади иловагӣ гиранд ва онро бо мақсади амалӣ намудани ҳадафҳои оинномавии худ истифода баранд. (ҚҶТ аз 22.07.2013с. №1005)

Моддаи 17. Заминаи моддию техникий муассисаҳои варзишии кӯдакон ва наврасон
Заминаи моддию техникий муассисаҳои варзишии кӯдакон ва наврасонро иншооти варзишӣ, бино, таҷҳизот, молу мулкӣ манқул ва ғайриманқул ташкил медиҳанд.

Қитъаи замин барои ташкили майдончаҳои варзишӣ бо тартиби муқаррарнамудаи қонунгузорию Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷудо карда мешавад.

Муассисаҳои варзишии кӯдакон ва наврасон, иттиҳодияҳои ҷамъиятии кӯдакон ва наврасон ба воситаҳои пулӣ, молу мулк ва объектҳои дигар, ки тариқи эҳсонкорӣ аз ҷониби шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ дода шудаанд, ҳуқуқи моликият доранд.

Муассисаҳои варзишии кӯдакон ва наврасон барои ҳифз ва истифодаи самараноки молу мулкӣ дар ихтиёрдошташон масъул мебошанд. Истифодаи заминаи моддию техникий муассисаҳои варзишии кӯдакон ва наврасон берун аз мақсадҳои оинномавӣ манъ аст. (ҚҶТ аз 22.07.2013с. №1005)

БОБИ 4.

ҲАМКОРИИ БАЙНАЛМИЛАЛӢ ВА ФАЪОЛИЯТИ ИҚТИСОДИИ ХОРИҶӢ

Моддаи 18. Ҳамкории байналмилалӣ

Ҳамкории байналмилалӣ дар соҳаи тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш дар байни кӯдакон ва наврасон, ки дар доираи фаъолияти иқтисодии хориҷии давлат сурат мегирад, дар асоси ҳамкории воқеӣ, боварии тарафайн ва дар асоси шартномаҳо ва созишномаҳои байнидавлатӣ амалӣ мегардад.

Соҳторҳои мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш, муассисаҳои таълимӣ, мактабҳои варзишии кӯдакон ва наврасон ва мактабҳои махсуси захирҳои олимпии кӯдакон ва наврасон, иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ ҳуқуқ доранд бо ташкилотҳои хориҷӣ ва байналмилалӣ тарбияи ҷисмонӣ варзишӣ робитаҳои мустақим барқарор намоянд, мусобиқаҳои байналмилалӣ ва барномаҳои илмӣ - тадқиқотӣ доир намоянд, ба иттиҳодияҳои варзишӣ ҷамъиятӣ мутобиқи тартиботи муқарраркардаи қонунгузорӣ дохил шаванд.

Ҷумҳурии Тоҷикистон бо ташкилотҳои байналмилалӣ дар соҳаи тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш оиди кор бо кӯдакон ва наврасон дар доираи созишномаҳо ва шартномаҳои дӯҷониба ва бисёрҷониба сиёсати мувофиқашударо амалӣ месозад.

Моддаи 19. Фаъолияти иқтисодии хориҷӣ

Соҳторҳои мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш, мактабҳои варзишии кӯдакон ва наврасон ва мактабҳои махсуси захираҳои олимпии кӯдакон ва наврасон фаъолияти иқтисодии хориҷиро мутобиқи тартиботи муқаррарнамудаи қонунгузорию Ҷумҳурии Тоҷикистон ба таври мустақил амалӣ месозанд.

Маблағҳои асбобӣ, ки аз тарафи мактабҳои варзишии кӯдакон ва наврасон, мактабҳои махсуси захираҳои олимпии кӯдакон ва наврасон, иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ аз фаъолияти иқтисодии хориҷӣ ба даст меоянд, моликияти

онҳо мебошанд ва ё ба идораи оперативии онҳо дохил шуда, ба инкишофи соҳаи маориф ва мустаҳкам шудани базаи моддию техникии он равона мешаванд.

Дар ҳолати **ғайримақсаднок** ва бар хилофи қонунгузории молиявӣ истифода бурдани маблағҳои асъорӣ ба тариқи судӣ ин маблағҳо ба ғоидаи давлат мусодира карда мешаванд.

БОБИ 5. МУҚАРРАРОТИ ХОТИМАВӢ

Моддаи 20. Ҷавобгарӣ барои вайрон кардани Қонуни мазкур

Шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ барои вайрон кардани Қонуни мазкур мутобиқи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон ба ҷавобгарӣ кашида мешаванд. (ҚҶТ аз 26.03.09, №502)

Моддаи 21. Тартиби мавриди амал қарор додани қонуни мазкур

Қонуни мазкур пас аз интишори расмӣ мавриди амал қарор дода шавад.

**Президенти
Ҷумҳурии Тоҷикистон
ш. Душанбе 1 августи соли 2003
№ 28**

Э. РАҲМОНОВ